

Μισός Αιώνας Προστασίας και Έρευνας των Σπηλαίων

Ημερίδα αφιερωμένη στη μνήμη της Ευαγγελίας
Πρωτονοταρίου-Δειλάκη

Αθήνα - Επιγραφικό Μουσείο, 9 Οκτωβρίου 2025

Διοργάνωση:

Υπουργείο Πολιτισμού

Γενική Διεύθυνση Αρχαιοτήτων και Πολιτιστικής Κληρονομιάς

Εφορεία Παλαιοανθρωπολογίας – Σπηλαιολογίας

Χορηγός:

Metaxa Hospitality Group

Πρόγραμμα

09:00-09:30	Προσέλευση Εγγραφές
09:30-10:00	Χαιρετισμοί επισήμων
10:00-10:15	Ανδρέας Ντάρλας Μισός αιώνας στην υπηρεσία των σπηλαίων. Το έργο της Εφορείας Παλαιοανθρωπολογίας -Σπηλαιολογίας στην προστασία και έρευνα. Προβολή ταινίας για την Ευαγγελία Πρωτονοταρίου-Δειλάκη.
10:15-10:30	Βιβή Βασιλοπούλου <i>Η Ευαγγελία Δειλάκη ως Προϊσταμένη και Άνθρωπος.</i>
10:30-10:45	Νίνα Κυπαρίσση –Αποστολικά <i>Εφορεία Παλαιοανθρωπολογίας και Σπηλαιολογίας του ΥΠΠΟ, μια ξεχωριστή ερευνητική Υπηρεσία στο πλαίσιο του Δημοσίου: 1986-2011 παραλειπόμενα....</i>
10:45-11:00	Ανδρέας Ντάρλας <i>Η Παλαιολιθική Αρχαιολογία στην Ελλάδα και ο ρόλος των σπηλαίων στην ανάδειξή της.</i>
11:00-11:15	Παρασκευή Ελεφάντη, Gilbert Marshall Η μετάβαση από το τέλος του Πλειστοκαίνου στην αρχή του Ολοκαίνου στην Ελλάδα υπό το φως των λιθοτεχνιών απολεπισμένου λίθου.
11:15-11:30	Αδαμάντιος Σάμψων <i>Η μετάβαση από την Τελική Μεσολιθική στην Αρχική Νεολιθική: Νεότερα δεδομένα από το σπήλαιο Σαρακηνού.</i>
11:30-11:45	Στέλλα Κατσαρού <i>Η συμβολή των ανασκαφών στα σπήλαια στις γνώσεις μας για την ελληνική Προϊστορία.</i>
11:45-12:00	Διάλειμμα
12:00-12:15	Ιωάννα Ευσταθίου <i>Τα σπήλαια της Κρήτης. Από νεολιθικά καταφύγια σε λίκνα θεοτήτων.</i>
12:15-12:30	Ζωή Ιντζέ, Μιχάλης Κοντός, Χριστίνα Μιχελάκη, Αναστάσιος Σύρος <i>Προ-ιστορίες από τα σπήλαια της Βόρειας Ελλάδας.</i>
12:30-12:45	Χρυσάνθη Κονταξή, Ελένη Στραβοπόδη, Αγγελική Καζνέση <i>Μια νέα ανάγνωση της χρήσης των σπηλαίων στην προϊστορική Πελοπόννησο.</i>
12:45-13:00	Γεωργία Στρατούλη <i>Στη Σπηλιά της Δράκαινας στον Πόρο Κεφαλονιάς: Αναγνώσεις νεολιθικών τελετών.</i>
13:00-13:15	Ζωή Ιντζέ, Αναστάσιος Σύρος <i>Το σπηλαιοπάрко των Λουτρών Λουτρακίου, Δ. Αλμωπίας. Προστασία και Έρευνα.</i>

- 13:15-13:30 **Φάνης Μαυρίδης**
Η προϊστορία των Κυκλάδων μέσα από την έρευνα των σπηλαίων.
- 13:30-13:45 **Φώτιος Γεωργιάδης**
Η Κλασική Αρχαιολογία στην Εφορεία Παλαιοανθρωπολογίας-Σπηλαιολογίας.
- 13:45-14:00 **Αλεξάνδρα Μαρή, Λίνα Κορμαζοπούλου, Φάνης Μαυρίδης, Αντιγόνη Παπαδέα**
Ιχνηλατώντας τα σπήλαια της Αττικής. Σύνθεση παλαιών και νέων αρχαιολογικών δεδομένων.
- 14:00-14:15 **Λίνα Κορμαζοπούλου, Δημήτρης Χατζηλαζάρου**
Χρήση πρωτοβυζαντινών σπηλαίων στο πλαίσιο κινδύνου. Η περίπτωση του σπηλαιοβαράθρου της Ανδρίτσας και κάποιες υποθέσεις για σπήλαια της ευρύτερης περιοχής.
- 14:15-14:30 **Αλεξάνδρα Οικονόμου**
Έργα καθαρισμού σπηλαίων από την επιλιθική χλωρίδα ενταγμένων σε συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα.
- 14:30-14:40 **Προβολή ταινίας με το έργο της Εφορείας Παλαιοανθρωπολογίας-Σπηλαιολογίας**
- 14:40-15:30 **Διάλειμμα για γεύμα**
- 15:30-15:45 **Γιάννης Μπασιάκος**
40 χρόνια μελέτες σε σπηλαιοπεριβάλλοντα: Αποτελέσματα και ερμηνείες.
- 15:45-16:00 **Γιώργος Φακορέλλης**
50 Χρόνια Εφορείας Παλαιοανθρωπολογίας-Σπηλαιολογίας: Μισός αιώνας ανασκαφών και 35 χρόνια συνεργασίας και ραδιοχρονολογήσεων.
- 16:00-16:15 **Γιώργος Ηλιόπουλος, Μαρία Κολενδριανού, Μαριάνθη Τζώρτζη, Πηνελόπη Παπαδοπούλου, Δήμητρα Βαλαβάνη, Παναγιώτα Πιέρρου, James Bendle**
15 χρόνια συνεργασίας του Εργαστηρίου Παλαιοντολογίας και Στρωματογραφίας (Τμήμα Γεωλογίας) του Πανεπιστημίου Πατρών με την Εφορεία Παλαιοανθρωπολογίας - Σπηλαιολογίας στην έρευνα των ελληνικών σπηλαίων.
- 16:15-16:30 **Ιωάννης Αλεξόπουλος, Ιωάννης-Κωνσταντίνος Γιαννόπουλος, Αναστάσιος Σύρος, Χρυσάνθη Κονταξή**
Καινοτόμες τεχνικές παρακολούθησης και διερεύνησης στη σύγχρονη αρχαιολογία: Η περίπτωση της μελέτης του Πετρωτού Αλιστράτης Σερρών.
- 16:30-16:45 **Γεωργία Τσαρτσίδου**
Φυτόλιθοι: Μικροσκοπικοί μάρτυρες της ανθρώπινης δραστηριότητας σε προϊστορικά σπήλαια.

- 16:45-17:00 **Αθανάσιος Αθανασίου**
Η παλαιοντολογική έρευνα στην Εφορεία Παλαιοανθρωπολογίας-Σπηλαιολογίας.
- 17:00-17:15 **Στέφανος Λιγκοβανλής**
Ανιχνεύοντας την γλωσσική ικανότητα των προϊστορικών ανθρωπιδών. Η συμβολή των ερευνών της Εφορείας Παλαιοανθρωπολογίας-Σπηλαιολογίας.
- 17:15-17:30 **Χριστίνα Παπαγεωργοπούλου, Ελισσάβητ Γκανιάτσου, Αστέριος Αηδόνης, Παναγιώτα Μπανταβάνου, Άγγελος Σουλελής, Χριστίνα Κακασά**
Εφαρμογές αναλυτικών και ψηφιακών μεθόδων στη μελέτη και προβολή του ανθρωπολογικού υλικού από τα σπήλαια του Ελλαδικού χώρου.
- 17:30-17:45 **Διάλειμμα**
- 17:45-18:00 **Αναστασία Παπαθανασίου**
30 χρόνια αρχαιολογικής μελέτης ανθρώπινων οστεολογικών καταλοίπων και ερμηνευτικές προσεγγίσεις.
- 18:00-18:15 **Ελένη Στραβοπόδη**
Η μελέτη του αρχαίου οστού στη σύγχρονη έρευνα της προϊστορικής Ελλάδας: Ανοιχτά ζητήματα.
- 18:15-18:30 **Αικατερίνη Τρανταλίδου**
«Νύμφησιν κάπόλλωνι Νυμφηγέτη θῆλυ καὶ ἄρσεν ἄμ βόληι προσέρδεν». Ενδείξεις επαναλαμβανόμενων πρακτικών σε λατρευτικά σπήλαια.
- 18:30-18:45 **Ελένη Κοτζαμποπούλου**
Από το σκάμμα στο Μουσείο: το παλαιολιθικό απόθεμα της Ηπείρου και δράσεις Δημόσιας Αρχαιολογίας.
- 18:45-19:00 **Αναστασία Γκαδόλου, Φώτιος Γεωργιάδης**
«Στη Σπηλιά: Ιστορίες από το σκοτάδι στο φως». Μια περιοδική έκθεση για την αρχαιολογία των σπηλαίων.
- 19:00-19:15 **Αγνή Καραδήμου**
Σπήλαια και ελληνικός Κατάλογος Μνημείων Παγκόσμιας Κληρονομιάς: μία ηχηρή απουσία. Πρόταση για την ανατροπή της μέσα από ένα πιθανό σενάριο υποψηφιότητας των σπηλαίων των Πετραλώνων και της Θεόπετρας.
- 19:15-19:30 **Βάγια Μαστρογιαννοπούλου**
Έργο και συμβολή της Μανόν Ρενιέρη από το προσωπικό αρχείο της στο κτήριο της Εφορείας Παλαιοανθρωπολογίας- Σπηλαιολογίας.
- 19:30 **Δεξίωση με κρασί**

Επιτοίχιες Ανακοινώσεις

Χρήστος Αγουρίδης, Βασίλης Γιαννόπουλος, Θεολόγος Κοντρολόζος

Υποβρύχιες παλαιοντολογικές και αρχαιολογικές έρευνες της Εφορείας Παλαιοανθρωπολογίας –Σπηλαιολογίας.

Γιώργος Βάλβης

Σπήλαια των Δωδεκανήσων και η δραστηριότητα της ΕΠΣ.

Ιωάννα Ευσταθίου

Σπήλαια Αστυπάλαιας: Από τη Μεσολιθική έως τους ιστορικούς χρόνους.

Αγγελική Καζνέση, Χρυσάνθη Κονταξή, Ελένη Στραβοπόδη

Σπήλαιο Της του Θεού Σοφίας Κατσοματάδω Χανίων: Διερευνώντας τον χαρακτήρα μιας προϊστορικής εγκατάστασης στη Δυτική Κρήτη.

Ελένη Στραβοπόδη, Χρυσάνθη Κονταξή, Αθανάσιος Αθανασίου

Σπήλαιο Γερανίου Ρεθύμνου: Αρχαιολογική διερεύνηση στο πλαίσιο της ανάδειξης.

Ιωάννα Ευσταθίου, Νίκος Δασκαλάκης

«Δικταίο άντρο». Νέες έρευνες σε παλιές ανασκαφές.

Ηλίας Λιακόπουλος

Έξι σημαντικά σπήλαια αρχαιολογικού ενδιαφέροντος της Π.Ε. Λασιθίου. Παρουσίαση των πρώτων συμπερασμάτων από τις πρόσφατες αυτοψίες.

Ιωάννα Ζυγούρη

Γυναικεία ειδώλια από το σπήλαιο “Νυμφών” Λέχovas Κορινθίας.

Ελένη Στραβοπόδη

Νέες αναλυτικές μέθοδοι στην παλαιοπαθολογία: Περιπτωσιακή μελέτη του σπηλαίου Περαχώρας Κορινθίας.

Ιωάννα Ευσταθίου, Γιάννης Μπασιάκος, Έλλη Καρκαζή.

Έρευνα επιφανείας σε σπήλαια της χερσονήσου του Μαλέα – Λακωνία.

Γεωργία Τσαρτσίδου, Αλεξάνδρα Μαρή, Αθανάσιος Αθανασίου

Η διαχρονική παρουσία του ανθρώπου σε σπήλαια της Βοιωτίας και Φωκίδας: Νέα ευρήματα.

Ιωάννα Ευσταθίου, Στέλλα Κατσαρού, Αντιγόνη Παπαδέα

Σπήλαια του Ιονίου και της Δυτικής Ελλάδας: Ανθρώπινη δραστηριότητα, νεότερα δεδομένα και προοπτικές έρευνας.

Μιχάλης Κοντός

Έργο αποκατάστασης Σπηλαίου Θεόπετρας.

Ζωή Ιντζέ, Αγνή Καραδήμου

Τα σπήλαια «Λαζαράδων» και «Νεράιδας» στο Δ. Σερβίων στην Π.Ε. Κοζάνης.

Μιχάλης Κοντός, Χριστίνα Μιχελάκη

Η διαχρονική χρήση των σπηλαίων των Πρεσπών.

Μίλτος Μυτελέτης, Αναστάσιος Σύρος

Σπήλαιο Καταρρακτών Σιδηροκάστρου Σερρών.

Μίλτος Μυτελέτης, Αναστάσιος Σύρος

Σπήλαιο Ατσπά Σκάλας Μαριών Θάσου.

Παναγιώτα Γκιώνη

Συντηρώντας τα αρχαιολογικά ευρήματα των σπηλαίων: Ιδιαιτερότητες και προκλήσεις.

Βιβή Μπιλάλη, Χρυσάνθη Κονταξή, Χριστίνα Μιχελάκη, Ιωάννα Ευσταθίου, Στέλλα Κατσαρού, Αγγελική Καζνέση, Πηνελόπη-Μαρία Δειλάκη

Εκπαιδευτικά προγράμματα και δράσεις της Εφορείας Παλαιοανθρωπολογίας-Σπηλαιολογίας: Όταν τα σπήλαια γίνονται αφορμή για μάθηση, παιχνίδι και δημιουργία.

Έλλη Καρκαζή, Αθανάσιος Αθανασίου, Ανδρέας Ντάρλας

Από το σπήλαιο στον ψηφιακό κόσμο: Ο σχεδιασμός και η δημιουργία του ψηφιακού μουσείου Πετραλώνων με τη χρήση τεχνολογίας 3D.

Βιβή Μπιλάλη, Χρυσάνθη Φωτιάδου

Εφαρμογές της τρισδιάστατης ψηφιακής τεχνολογίας: Η εμπειρία από το εργαστήριο συντήρησης της Εφορείας Παλαιοανθρωπολογίας – Σπηλαιολογίας.

Πηνελόπη-Μαρία Δειλάκη

Από το μολύβι στο ρίχει: Η εξέλιξη της αρχαιολογικής απεικόνισης.

Δήμητρα Μπακογιαννάκη

Η εικαστική διαδικασία σχεδιαστικής αποτύπωσης για τα λατρευτικά ειδώλια. Σχόλια και παρατηρήσεις.